

3 Makroekonomický scénář

Kvantitativní makroekonomický scénář ilustruje očekávaný vývoj české ekonomiky. Tvorba scénáře byla vedena snahou o konzervativní a realistický přístup⁹, vyvažující kladná i záporná rizika ekonomického vývoje. Je výsledkem kombinace formálních (ekonomický model) i méně formálních metod ekonomického prognózování. Jeho reálnost byla ověřena pomocí formalizovaného průzkumu názorů zástupců českých vládních i soukromých institucí zabývajících se makroekonomickým prognózováním (viz příloha 9.1). Citlivostní analýza některých makroindikátorů v závislosti na exogenních veličinách je popsána v kapitole 5.3. Změny oproti makroekonomickému scénáři Předvstupního ekonomického programu ze srpna 2003 jsou uvedeny v kapitole 5.1.

3.1 Předpoklady o vnějším prostředí

Scénář je v souladu se zadáním pro sestavení Konvergenčního programu založen na předpokladech o vývoji ekonomického prostředí převzatých z Jarní prognózy Evropské komise (duben 2004).

Předpoklady o vývoji nejdůležitějších ukazatelů vnějšího prostředí relevantních pro makroekonomickou predikci ČR shrnuje následující tabulka:

Tabulka 3.1: Předpoklady o vývoji vnějšího prostředí

		Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
USD/EUR směnný kurz	<i>(roční průměr)</i>	1,13	1,25	1,24	1,23	1,23
EU-15 HDP	<i>(růst HDP, meziročně, s.c., v %)</i>	0,8	2,0	2,4	2,8	2,6
SRN HDP	<i>(růst HDP, meziročně, s.c., v %)</i>	-0,1	1,5	1,8	2,0	2,2
Ceny ropy	<i>(Ropa Brent, USD/barel)</i>	28,8	31,1	28,9	27,2	26,9

Zdroj: EK

Základní rysy převzatého scénáře vnějšího okolí lze shrnout takto:

- Oživení světové ekonomiky nabírá na jaře 2004 na síle, růst je však nadále nerovnoměrný. Zatímco americká ekonomika rostla v roce 2003 o více než tři procenta a japonská ekonomika se k tříprocentnímu růstu blíží, ekonomika EU-15, a zejména eurozóny, se v dynamice značně opožďuje. Výrazné zhodnocování eura vůči dolaru se v poslední době zastavilo, dále však rostou ceny ropy.
- Razantní oživení ekonomiky USA by mělo dosáhnout vrcholu v roce 2004. Lze očekávat, že s vyprcháváním účinku daňových škrťů se zpomalí růst spotřeby. Bezprostřední riziko však představuje zvyšování deficitu běžného účtu doprovázené prudce rostoucím deficitem rozpočtu. Tento dvojí deficit může vést ke zvýšení úroků, které následně přibrzdí růst. Oslabování dolaru zatím nemá vliv na deficit amerického běžného účtu.

⁹ Např. scénář růstu HDP se pohybuje přibližně na úrovni spodní čtvrtiny variačního rozpětí ostatních domácích institucí zabývajících se makroekonomickým prognózováním a je mírně nižší i oproti odhadům mezinárodních a zahraničních institucí (viz příloha 9.1).

3 Makroekonomický scénář

- Konjunktura v EU je v současnosti slabá. Předpokládá se však postupné oživení. Podmínkou je zvýšení domácí poptávky, neboť růst států EU nadměrně závisí na exportu. Růst německé ekonomiky, která je největším českým obchodním partnerem, zůstane vůči EU dlouhodobě podprůměrný a bude vykazovat největší odchýlení od potenciálu.
- Rozšíření může mít na ekonomický výkon Unie pozitivní vliv v několika ohledech. V přistupujících zemích je značně vyšší růst než v EU-15. Rovněž nižší nasycenost jejich trhu zvýší poptávku uvnitř EU. I přes počáteční omezení může zvýšená mobilita pracovních sil rozšířené EU-25 působit jako prorůstový faktor.

Předkládaný scénář považujeme spíše za optimistický. Nesplnění předpokladů o stabilizaci kurzu USD/EUR a o pozvolném poklesu ceny ropy by patrně zpomalilo růst v EU. K negativním rizikům scénáře tedy patří jednak možnost dalšího posilování eura (nad hranici 1,30 USD za euro), jednak vzestup cen ropy. Také se znovu vrací na scénu zvýšená geopolitická rizika, která se projevují přirostující se situací na Středním východě a atentáty ve Španělsku. Další eskalace tohoto vývoje by zřejmě zasáhla především růst v Evropě, citlivé jak na změny v exportních možnostech, tak závislé na dovozu ropy a plynu.

Pro období let 2006 a 2007, které není v Jarní prognóze EK obsaženo, předpokládáme mírné zvýšení dynamiky HDP v EU. Ta bude navíc zesilována pozitivními impulsy vyplývajícími z rozšíření EU. Ekonomický růst v EU by se měl v těchto letech pohybovat okolo 2,6 % až 2,8 %. Mezi předpoklady scénáře patří stabilita světových komoditních cen (s cenami ropy okolo 27 USD/barel od roku 2006) a finančních trhů, politická stabilita v širším regionu a absence dalších nepředvídatelných událostí s globálním dopadem (např. akce mezinárodního terorismu).

Vstup do Evropské unie v květnu 2004 s sebou nepřinese zlom ve vývoji makroekonomických veličin. Spíše se projeví postupným zvýrazňováním trendů a tendencí nastartovaných v předvstupním období. Česká ekonomika začne postupně využívat výhody plynoucí ze zapojení do jednotného trhu a ze zlepšování institucionálního prostředí.

3.2 Ekonomický výkon

Hodnocení a predikce ekonomického výkonu České republiky vycházejí z disponibilní datové základny.

Box 3.1: Mimořádná revize národních účtů

Současný stav:

Podle požadavků Eurostatu zveřejnil Český statistický úřad v říjnu 2003 vybrané ukazatele z probíhající mimořádné revize ročních národních účtů v běžných cenách za roky 2000, 2001 a 2002. Cílem revize je plná harmonizace národní statistiky se standardem ESA 95 (Evropský systém účtů). Současně ČSÚ do revize promítl aktualizaci statistického registru na základě dat z registru plátců daně z příjmu s upozorněním, že jde o předběžné údaje, které budou do dubna 2004 ještě zpřesněny.

Další plánovaný průběh mimořádné revize:

Definitivní časová řada ročních národních účtů v běžných cenách za období let 1995 až 2002 byla zveřejněna 30. dubna 2004. Časová řada ročních národních účtů ve stálých cenách roku 2000 (metodou přepočtu podrobně

3 Makroekonomický scénář

členěných ukazatelů do cen předchozího roku a jejich následným zřetězením) za uvedené období by měla být dokončena do 30. června 2004.

Časová řada ročních národních účtů za roky 1990 až 1994 v běžných i stálých cenách bude zveřejněna do konce roku 2004.

Čtvrtletní národní účty zatím revidovány nebyly.

Revidovaná čtvrtletní časová řada za roky 2000 až 2003 v běžných i stálých cenách by měla být k dispozici v červnu 2004 současně s odhadem vývoje HDP za 1. čtvrtletí 2004. Revidovaná čtvrtletní časová řada za předcházející roky v běžných i stálých cenách by měla být k dispozici v září 2004.

Důsledky pro tvorbu Konvergenčního programu ČR:

Analytická využitelnost zveřejněné revize je zatím velmi omezená, neboť:

- revidovaná časová řada ročních národních účtů zahrnuje pouze 3 pozorování (za rok 2003 je k dispozici jen předběžný odhad celkové výše hrubého domácího produktu v běžných cenách),
- k dispozici nejsou údaje ve stálých cenách, což znemožňuje analýzu reálného vývoje ekonomiky,
- nebyla revidována čtvrtletní řada národních účtů, ze které vychází většina používaných analytických a prognostických postupů.

Z výše uvedených důvodů zatím není možné založit makroekonomickou prognózu na revidovaných datech. Za předpokladu dodržení plánovaného harmonogramu revizí již bude podzimní Konvergenční program ČR ve standardním termínu založen na revidovaných časových řadách.

V roce 2003 došlo ke zrychlení ekonomického růstu na 2,9 %. Na straně poptávky byl růst tažen zejména vysokou dynamikou spotřeby domácností podporovanou rychlým růstem mezd a disponibilního důchodu, stabilitou hladiny spotřebitelských cen a nízkými úrokovými sazbami. Znatelné oživení zaznamenaly rovněž investiční výdaje. Přesun ekonomické dynamiky od spotřeby směrem k investicím, ke kterému došlo v závěru roku 2003, je možné hodnotit pozitivně, neboť vytváří podmínky pro urychlení potenciálního růstu. Zvýšení domácí poptávky bylo částečně kompenzováno prohloubením schodku zahraničního obchodu ve stálých cenách, který zpomalil růst HDP v rozsahu 1,6 procentního bodu.

Z odvětvového pohledu rostla nejrychlejším tempem přidaná hodnota v odvětvích služeb, zejména pak v obchodu, pohostinství a ubytování, v dopravě a telekomunikacích. Přibližně proporcionalní růst s růstem HDP zaznamenal průmysl. V zemědělství došlo k poklesu přidané hodnoty.

Tabulka 3.2: Ekonomický růst

	kód ESA	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Růst HDP ve stálých kupních cenách (7 + 8 + 9)	B1g	2,9	2,8	3,1	3,3	3,5
Zdroje růstu: změny v procentech ve stálých cenách						
1. Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P3	5,4	2,9	3,1	3,4	3,4
2. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P3	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
3. Hrubá tvorba fixního kapitálu	P51	3,7	4,8	4,7	4,3	4,5
4. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností - % HDP	P52+P53	2,6	2,8	3,0	3,1	3,1
5. Vývoz zboží a služeb	P6	6,7	8,0	7,9	7,8	7,8
6. Dovoz zboží a služeb	P7	7,6	7,9	7,5	7,1	7,1
Příspěvek k růstu HDP						
7. Domácí poptávka (efektivní)		4,3	3,3	3,4	3,4	3,5
8. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P52+P53	0,3	0,3	0,3	0,1	0,2
9. Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B11	-1,6	-0,8	-0,5	-0,2	-0,2

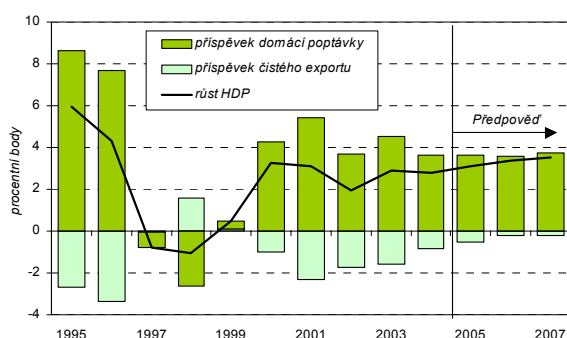
Zdroj: MF ČR

3 Makroekonomický scénář

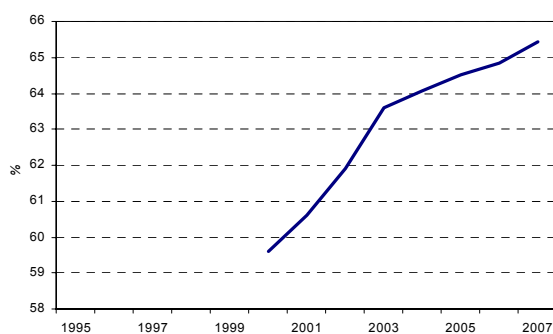
Očekáváme, že se česká ekonomika bude v horizontu do roku 2007 pohybovat po trajektorii ekonomického růstu v intervalu 2,8 – 3,5 % s postupným zrychlením. Intenzita akcelerace růstu bude závislá na míře oživení v zemích hlavních obchodních partnerů a na výsledcích prováděné fiskální konsolidace a strukturálních politik. Vedle toho očekáváme postupnou realizaci pozitivních efektů vyplývajících ze začlenění České republiky do EU.

Pozitivní dopady ve směru podpory potenciálního i skutečného hospodářského růstu lze na nabídkové straně ekonomiky očekávat od opatření hospodářské politiky popsanych v kapitole 2 a od pokračujícího přílivu zahraničních investic. Ekonomická úroveň ČR (HDP na obyvatele podle parity kupní síly) proti EU-15 se podle tohoto scénáře proti roku 2003 zvýší o cca 2 procentní body na cca 65,5 % v roce 2007.

Graf 3.1: Rozklad tempa růstu HDP

Graf 3.2: HDP v paritě na hlavu (EU-15 = 100)

Zdroje: ČSÚ, propočty MF ČR

Strana poptávky

V oblasti domácí poptávky byl extrémně rychlý růst spotřeby domácností (včetně neziskových institucí) v roce 2003 jednorázovou epizodou. V následujících letech by měla růst přibližně proporcionálně s růstem HDP. Předpokladem je přiměřený a stabilní růst průměrné reálné mzdy. Pomalejší růst jednotkových nákladů práce oproti růstu deflátoru HDP by umožnil zvyšování ekonomického výkonu v prostředí charakterizovaném nízkými domácími inflačními tlaky a zlepšením ekonomické situace podnikové sféry.

Spotřeba vlády by měla stagnovat či mírně klesat. Reforma veřejných financí povede k úspornému chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru, tak i nákupu zboží a služeb.

Předstih růstu hrubé tvorby fixního kapitálu před růstem HDP by měl pokračovat i v dalších letech. Růst investic by měl být stimulován nízkými reálnými úrokovými sazbami, zlepšující se finanční situací podnikové sféry i zlepšenými exportními vyhlídkami spojenými se vstupem do EU a s oživením v partnerských zemích. Investiční vlna by měla vést k rozšiřování nových vysoce konkurenceschopných exportních kapacit, které umožní pokračování tendence k vyrovnávání obchodní bilance.

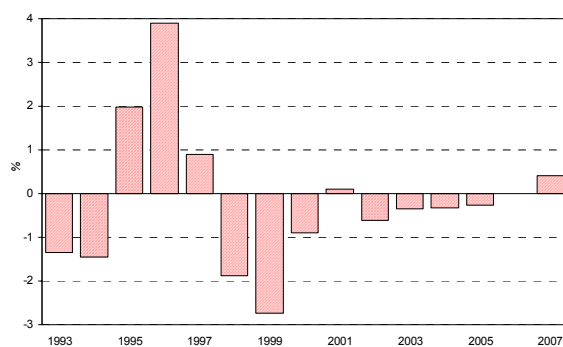
Záporný příspěvek obchodní bilance zboží a služeb ve stálých cenách k růstu HDP by se měl v následujících letech snižovat a okolo roku 2007 přiblížit k nulové hodnotě. Bude to záviset na splnění předpokladů o vývoji vnějšího prostředí, na náběhu nových technologických celků

a na vývoji domácí poptávky, zejména investic. V opačném případě existuje riziko, že se budou nadále rozvířet nůžky mezi reálným vývozem a dovozem vzhledem k mezeře úrovní technologického vybavení a vysoké dovozní náročnosti produkce.

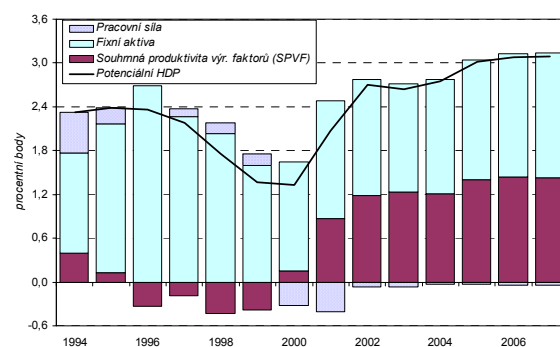
Pozice v ekonomickém cyklu

Podle našeho odhadu založeném na Cobb-Douglasově produkční funkci¹⁰ vykazovala česká ekonomika v roce 2003 malou zápornou produkční mezeru v rozsahu cca 0,4 % potenciálního produktu. Předpokládáme, že v následujících letech budou makroekonomické politiky natolik pružné, že se nebude opakovat volatilita ekonomického cyklu z druhé poloviny devadesátých let.

Graf 3.3: Produkční mezera

Graf 3.4: Tempo růstu potenciálního produktu

Zdroj: MF ČR

V období do roku 2007 očekáváme, že realizace reformy veřejných financí i opatření strukturálních politik pomohou urychlit současné tempo růstu potenciálního produktu, které odhadujeme na cca 2,7 %, nad úroveň 3 %. Při projektovaných tempech růstu HDP by tak nemělo dojít ke vzniku výrazně kladné produkční mezery. Růstová trajektorie potenciálního produktu zároveň implikuje pokračování procesu reálné konvergence k ekonomické úrovni států EU.

Hlavním zdrojem růstu potenciálního produktu by mělo být zvyšování souhrnné produktivity výrobních faktorů. Mělo by vycházet zejména ze zlepšování institucionálních parametrů ekonomiky a kvality podnikatelského prostředí a ze zavádění nových technologií spojených s přílivem přímých zahraničních investic.

Hrubá tvorba fixního kapitálu podporovaná přílivem přímých zahraničních investic rovněž zvýší produkční potenciál ekonomiky. Projeví se zde jak tzv. "produktivní investice", tak i investice do infrastruktury (výstavba dálnic, železničních koridorů, telekomunikační sítě, apod.), často realizované s využitím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Za předpokladu, že nedojde ke změně současných nepříznivých tendencí, by se fungování trhu práce mohlo stát rizikem pro akceleraci růstu potenciálního produktu. Klesající míra

¹⁰ *Propočty potenciálního produktu a produkční mezery jsou prozatím prováděny pomocí národní metodologie, popsané v Představním hospodářském programu z roku 2002. Hlavním rozdílem proti navrhované metodě Evropské komise, významným pro interpretaci výsledků, je použití klauzule „nulového součtu produkčních mezer v čase“. V důsledku použití této klauzule vychází při obdobném tempu růstu potenciálního produktu záporná produkční mezera české ekonomiky o 1 až 2 procentní body menší.*

participace (podíl pracovní síly na počtu osob v produktivním věku) brání tomu, aby ekonomika mohla využít stále ještě rostoucího počtu obyvatel ve věku, který jim umožňuje být ekonomicky aktivní.

3.3 Ceny

Českou ekonomiku je možné označit za nízkoinflační. Projevuje se zde pozitivní vliv režimu cílování inflace, který usměrňuje inflační očekávání ekonomických subjektů. V roce 2003 byla hladina spotřebitelských cen téměř stabilní. Průměrná míra inflace v národním vyjádření dosáhla jen 0,1 %, u harmonizovaného cenového indexu HICP dokonce došlo v průměru k poklesu o 0,1 %.

Stabilita cen byla způsobena především faktory nákladového charakteru. Proti cenovému růstu působil pokles cen potravin i dovozních cen při silném zpevnování CZK proti USD a silná konkurence na tuzemském spotřebitelském trhu. Stagnace regulovaných cen a absence dalších administrativních zásahů rovněž přispěla k velmi nízkým hodnotám růstu spotřebitelských cen. Cenový vývoj byl také ovlivněn skutečností, že ekonomika se již delší dobu nachází pod svým potenciálem.

V závěru roku 2003 však vliv těchto faktorů odezníval. Začalo se projevovat meziroční znehodnocení směnného kurzu vůči euru a došlo k obratu ve vývoji cen zemědělských prvovýrobců, který našel odezvu zejména v cenách potravin rostlinného původu.

Tabulka 3.3: Ceny zboží a služeb

	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Procentní změna					
HICP	-0,1	2,8	2,6	2,2	2,2
Míra inflace	0,1	3,1	2,8	2,5	2,5
Deflátor HDP	2,9	3,5	3,3	3,2	3,4
Deflátor spotřeby domácností	0,1	3,2	2,8	2,5	2,5

Zdroj: MF ČR

Scénář vývoje inflace na období 2004 – 2007 je založen na vyhodnocení dopadů administrativních vlivů, inflačních očekávání a setrvačnosti, vývoje produkční mezery, zahraničních cen a nominálního devizového kurzu.

Inflace v roce 2004 bude silně determinována zvýšením příspěvku administrativních vlivů k růstu cenové hladiny v řádu kolem 1,5 p.b. Tento příspěvek bude výsledkem daňových harmonizačních změn u spotřebních daní a DPH v rámci reformy veřejných financí a zrychlení růstu regulovaných cen. V dalších letech by se měl příspěvek administrativních opatření do inflace stabilizovat pod 1 procentním bodem.¹¹

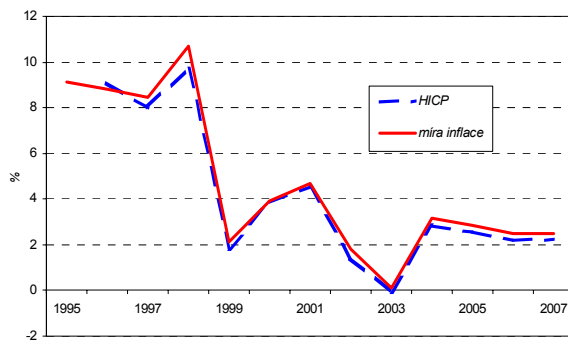
¹¹ V rámci regulovaných cen je váhově významná skupina síťových odvětví (elektřina, plyn a telekomunikace) ovlivňována vývojem nákladů, technologií a stavem konkurence na daném trhu, přičemž roli finálního arbitra plní nezávislí regulátoři. V další významné položce – v regulovaném nájemném – panují největší nejistoty z důvodu absence legislativní normy vytyčující trajektorii uvolnění regulace.

Zrychlující se hospodářský růst tažený uvolněnými reálnými měnovými podmínkami a zahraničním oživením by mohl postupně generovat určité poptávkové tlaky v ekonomice, které by mohly v roce 2005 navázat na vliv administrativních zásahů a převzít roli hlavního faktoru určujícího cenový vývoj. Proti urychlení inflace z titulu domácího poptávkového prostředí by měly působit dovozní ceny, jejichž dynamika bude stlačována zejména očekávaným nominálním zhodnocením devizového kurzu CZK/EUR a implicitně i CZK/USD.

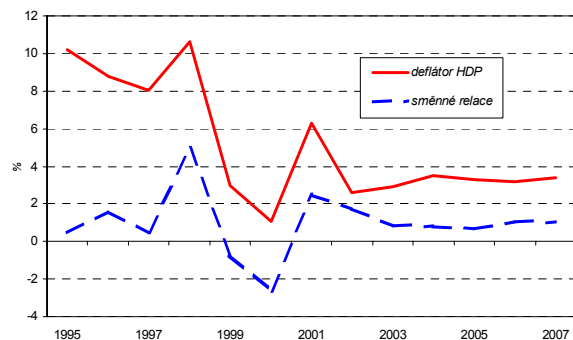
Postupné uzavírání záporné produkční mezery v letech 2005 - 2007 spolu s působením setrvačnosti a inflačních očekávání, do nichž částečně prosákne zrychlení inflace v roce 2004 z titulu administrativních vlivů, zabrání výraznějšímu zpomalení inflace po odeznění jednorázových vlivů. Za předpokladu absence výraznějších nabídkových šoků (ropa, ceny potravin apod.) se tedy v tomto období bude inflace stabilizovat poblíž středu intervalu inflačního cíle ČNB či mírně pod ním.

Růst deflátoru HDP by měl dosahovat vyšších hodnot oproti růstu spotřebitelských cen vlivem pokračujícího zlepšování směnných relací v zahraničním obchodě. Dalšími faktory mohou být zvýšení nepřímých daní v roce 2004 či rychleji rostoucí ceny stavebních investic.

Graf 3.5: Spotřebitelské ceny

Graf 3.6: Deflátor HDP a směnné relace

Zdroje: ČSÚ, propočty MF ČR

3.4 Trh práce a mzdy

Střednědobá analýza časových řad vývoje na trhu práce je do značné míry znesnadněna metodologickými změnami Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS).

Box 3.2: Statistický popis zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Časová řada VŠPS obsahuje v letech 2001 a 2002 dva nepominutelné přelomy úrovně a meziroční srovnatelnosti:

1. Rok 2001 je v časových řadách ČSÚ prezentován dvakrát – podle výsledků sčítání lidu v roce 1991 a v roce 2001. Na celkové populaci rozdíl obou údajů představuje pokles o 41 tisíc osob a v zaměstnanosti o 22 tisíc osob. Interpretace výpočtů pracujících s počty osob (například produktivita práce) je proto, přinejmenším v uvedeném roce, problematická.
2. V 1. čtvrtletí 2002 proběhla harmonizace dotazníku se standardem Eurostatu. Mimo jiné byla otázka, zda osoba ve sledovaném týdnu pracovala za mzdu či jinou odměnu alespoň 1 hodinu, předřazena před dotaz na ekonomické postavení osob. Efekt této úpravy proti předchozímu období způsobil přesun části osob dříve zařazených v kategorii nezaměstnaných do zaměstnaných; v roce 2002 tak způsobil meziroční přírůstek

3 Makroekonomický scénář

počtu zaměstnaných („pracujících na vlastní účet“) a úbytek nezaměstnaných. Počet uchazečů o zaměstnání registrovaných úřady práce však vzrostl a obě základní statistiky nezaměstnanosti tak prezentují vývoj nezaměstnanosti rozdílně.

Při analýze nezaměstnanosti v časovém kontextu dáváme přednost národnímu ukazateli registrované nezaměstnanosti před analogickým mezinárodně srovnatelným ukazatelem VŠPS.

Vývoj nezaměstnanosti a zejména jeho převážně strukturální charakter považujeme za možné riziko budoucího makroekonomického vývoje. Při poklesu celkové zaměstnanosti (viz box 2.2) je poměrně dynamický ekonomický růst zajišťován výhradně zvyšováním produktivity práce. Spontánní tvorba nových pracovních míst není dostatečná a na obou stranách trhu práce přetrvávají některé rigidity.

Výsledkem je pokles pracovní síly, který je v protikladu k demografickému vývoji, a vysoká a stále rostoucí nezaměstnanost s velmi negativními sociálními i ekonomickými důsledky nejen pro nezaměstnané, ale i pro fiskální rovnováhu vůbec.

Podle našich odhadů by za současného nastavení parametrů trhu práce bylo třeba k zastavení růstu nezaměstnanosti dosáhnout ekonomického růstu cca 1 p.b. nad tempem růstu potenciálního produktu, a to za situace, kdy dochází současně k nárůstu nezaměstnanosti i volných pracovních míst.

Za hlavní příčiny považujeme zejména nízkou profesionální, kvalifikační i geografickou mobilitu pracovní síly, nedostatečnou tvorbu pracovních míst i nízkou motivaci k zapojení do pracovního procesu v porovnání s pobíráním sociálních dávek.

Tabulka 3.4: Zaměstnanost a mzdy

	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Procentní změna					
Zaměstnanost	-0,7	-0,8	-0,3	0,0	0,1
Objem mezd a platů	5,8	5,6	6,2	6,4	6,6
Průměrná reálná makroekonomická mzda	7,9	3,3	3,7	4,0	4,0
Úplné jednotkové náklady práce	2,9	2,8	3,1	3,0	3,0
Poměrové ukazatele v procentech					
Míra nezaměstnanosti VŠPS	7,8	8,5	8,7	8,7	8,5
Míra nezaměstnanosti registrované	9,9	10,5	10,7	10,6	10,5
Míra zaměstnanosti	65,6	64,6	64,2	64,0	63,9
Míra participace	71,1	70,7	70,3	70,1	69,8

Zdroj: MF ČR

Zvrácení nepříznivých tendencí bude záviset na zvýšení pružnosti obou stran trhu práce a na efektivitě opatření strukturálních politik popsanych v kap. 2.

Na straně nabídky půjde především o zvyšování profesní a kvalifikační mobility pracovní síly a její schopnosti reakce na měnící se ekonomické podmínky. Směrem ke zvýšení motivace by se mohla projevit některá opatření reformy veřejných financí vedoucí k aktivnější účasti na trhu práce, např. připravované odebrání sociálních dávek dlouhodobě nezaměstnaným, kteří odmítnou veřejně prospěšné práce, zrušení dočasně krácených předčasných důchodů, odstranění zákazu souběhu některých dávek s výdělkem, sleva na dani na dítě apod.

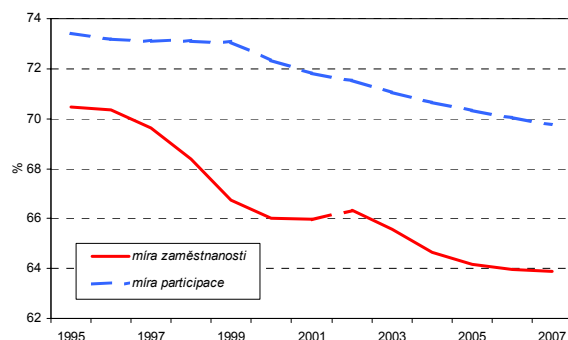
3 Makroekonomický scénář

Podstatnou roli by mělo hrát zvyšování počítačové gramotnosti a rozvoj informační společnosti. V neposlední řadě by situaci napomohl i růst geografické mobility uvolňováním trhu s byty a zvyšováním dostupnosti bydlení.

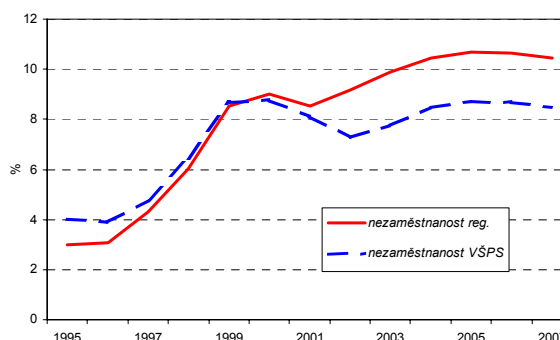
Na straně poptávky bude směrem k vyšší zaměstnanosti působit zejména ekonomický růst a rozvoj malého a středního podnikání, který by měl generovat nová pracovní místa. Příliv zahraničních investic do nových kapacit bude sice vytvářet jen omezený počet pracovních příležitostí (vzhledem k tomu, že se bude jednat spíše o investice do aktivit s vysokou technologickou úrovní a produktivitou práce), ale přinese nepřímé pozitivní efekty využitím možností kooperace domácích firem. Výrazný pozitivní efekt by mohlo rovněž přinést i snížení daňového zatížení práce a vytvoření pružnějších podmínek pro realizaci pracovních kontraktů.

Naproti tomu pokračování restrukturalizačního procesu se projeví tlakem na růst produktivity práce včetně dalšího rušení neefektivních provozů, tendencí ke snižování zaměstnanosti a změnou kvalifikačních požadavků. Uplatnění takto uvolňovaných pracovníků spolu s řešením stávajících problémů regionální povahy i dlouhodobé nezaměstnanosti je a bude hlavní výzvou pro fungování trhu práce a měřítkem efektivnosti strukturálních politik.

Graf 3.7: Míra zaměstnanosti a participace

Graf 3.8: Míra nezaměstnanosti

Zdroje: ČSÚ, MPSV, propočty MF ČR

Nepříznivá situace na trhu práce přispívá ke stabilitě vývoje mezd eliminací případných extrémních mzdových požadavků. Předpokládáme stabilní růst průměrných mezd okolo 6,5 % (reálně 3,5 – 4,0 %), což by mělo udržet tempo růstu jednotkových mzdových nákladů pod růstem deflátoru HDP.

Za předpokladu, že se podaří prosadit příslušná opatření strukturálních politik, by mělo dojít ke zmírnění až zastavení propadu míry participace, stabilizaci zaměstnanosti a po dosažení vrcholu průměrné míry registrované nezaměstnanosti v roce 2005 pod úroveň 11 % k jejímu mírnému snižování. V opačném případě hrozí riziko, že se trh práce stane limitujícím faktorem ekonomického růstu.

3.5 Platební bilance

Scénář platební bilance je založen na předpokladech o vývoji směnných kurzů, které jsou odlišné od předpokladů Jarní prognózy EK. Přijetí požadavku reálné stability měnového kurzu vůči euru považujeme pro českou ekonomiku za příliš rigidní. Znamenalo by přerušení dlouhodobé tendence k reálné apreciaci, která probíhá současně s postupem reálné

3 Makroekonomický scénář

konvergence prakticky nepřetržitě po celé období transformačního procesu. Od roku 1998 do roku 2003 reálný kurz vůči euru (deflovaný deflátoři HDP) zhodnocoval v průměru o 5 % ročně.

Scénář byl proto založen na předpokladu postupného mírného nominálního zhodnocování s tím, že koncem roku 2007 by měl směnný kurz vůči euru dosáhnout hodnoty cca 30 CZK/EUR a průměrná reálná apreciacie by se měla pohybovat okolo cca 3 % ročně. Citlivostní analýza vlivu různých hodnot směnného kurzu na makroekonomický vývoj je uvedena v části 5.3.

Tabulka 3.5: Běžný účet platební bilance

	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Procent HDP					
Obchodní bilance	-2,9	-2,3	-1,7	-1,4	-1,0
- minerální paliva (SITC 3)	-2,8	-2,7	-2,3	-1,9	-1,8
- ostatní	0,0	0,3	0,6	0,5	0,8
Bilance služeb	0,5	0,6	0,7	0,7	0,6
Bilance výnosů	-4,8	-5,2	-5,7	-5,8	-5,8
Bilance převodů	0,6	0,8	0,7	0,7	0,6
Běžný účet	-6,5	-6,2	-6,0	-5,8	-5,5

Zdroj: MF ČR

Očekáváme, že ve struktuře běžného účtu bude pokračovat tendence ke zlepšování salda obchodní bilance v souvislosti s náběhem exportně orientovaných výrob (zejména v odvětví automobilového průmyslu a výroby produktů informačních a komunikačních technologií) a zlepšováním směnných relací. Nepalivová část obchodní bilance by se měla dostat do trvalého a zvětšujícího se přebytku. Růst exportu by měl více než kompenzovat vysokou intenzitu investiční aktivity, která je náročná na dovozy zejména strojů a zařízení. Pro konkurenceschopnost českého vývozu bude klíčové stabilní nízkoinflační prostředí a takový vývoj mezd, který bude v souladu s rovnovážným zhodnocováním reálného měnového kurzu.

Rozhodujícím činitelem deficitu běžného účtu je a bude zhoršující se bilance výnosů, kde se promítají rostoucí toky repatriovaných a reinvestovaných zisků zahraničních investorů. Bilance převodů bude mírně pozitivně ovlivněna saldem finančních toků z EU.

Deficit běžného účtu by měl být více než pokryt přebytkem finančního účtu. Rozhodující položkou bude příliv zahraničních investic spojený jak s novými investičními projekty "na zelené louce" a s rozšiřováním stávajících kapacit, tak i s dokončením procesu privatizace. Příliv dluhového kapitálu bude ovlivňován zejména potřebou financování veřejných rozpočtů.

Jako výsledek očekáváme stabilizaci a následné mírné snižování deficitu běžného účtu platební bilance v koridoru cca -6,5 až -5,5 % HDP a mírný pokles podílu zahraniční zadluženosti na HDP.